

0. Geografie jako obor – vymezení a směry

Geografie je věda nebo interdisciplinární obor, který má dvě základní sekce: sekci přírodních věd a sekci sociálních věd a věd o člověku. Sekci, kterou zkoumají přírodní vědy, dělí Demek et al. (1976: 10) na disciplíny, které se liší konkrétním zaměřením nebo předmětem výzkumu. První dvě jsou obecné, ostatní zkoumají dílčí složky přírodní sféry:

paleogeografie = komplexní zaměření – v minulosti

obecná fyzická geografie = komplexní zaměření – v současnosti

geomorfologie = reliéf, tj. krajina ve všech vrstvách a způsobech utváření

klimatologie = atmosféra

hydrogeografie a oceánografie = vodstvo, tj. hydrosféra

geokryologie a glaciologie = kryosféra, tj. ledový povrch včetně věčně zamrzlých půd

pedogeografie = pedosféra, tj. půdy

biogeografie = biosféra, tj. sféra živých organismů

Sekci, kterou zkoumají sociální vědy a vědy o člověku (tzv. humánní geografie) dělí Cloke et al. (2014) na následující disciplíny s odpovídajícími předměty nebo hledisky výzkumu:

biogeografie = člověk a živá příroda

kartografie = mapy

kulturní geografie = kulturní souvislosti

rozvojová geografie (Development geographies) = rozvojové souvislosti

ekonomická geografie = ekonomické souvislosti

environmentální geografie = souvislosti přírodního prostředí

historická geografie = souvislosti vývoje

politická geografie = politické souvislosti

populační geografie = vývoj osídlení a obyvatelstva

sociální geografie = společnost

geografie města a venkovských oblastí (Urban and rural geographies).

Již z uvedeného přehledu je zjevné, že ani jedna ze zmíněných sfér a disciplín není oddělená od ostatních a všechny se vzájemně prolínají. Tematiku geografie Vietnamu a jihovýchodní Asie lze následně specifikovat jako regionální geografii (Bičík et al. 1994), která se zaměřuje na Asii či specificky jihovýchodní Asii. I samotná jihovýchodní Asie s přilehlými moři a oceány je ovšem velmi rozsáhlou oblastí planety. Každá regionální geografie a tím i geografie Vietnamu a jihovýchodní Asie pracuje se všemi zmíněnými disciplínami, které zkoumají jednotlivé sféry živé i neživé přírody a jejich vzájemné vztahy.

Užité zdroje:

Bičík et al. 1994. *Regionální zeměpis I. Úvod do regionálního zeměpisu Společenství nezávislých států, Asie.*

Praha: Nakladatelství České geografické společnosti.

Cloke, Paul et al. (eds.) 2014. *Introducing Human Geographies: Third edition.* London - New York: Routledge.

Demek, Jaromír et al. 1976. *Úvod do obecné fyzické geografie.* Praha: Academia.

1. Poloha Vietnamu a jihovýchodní Asie na mapách – kontinent versus ostrovy

V hlubší geologické vrstvě tvoří celou jihovýchodní Asii jedna deska zemské kůry, která přiléhá k jihovýchodní části eurasijského kontinentu – k dnešní Číně. Jihovýchodní Asie se dělí na pevninskou a ostrovní část. Pevninskou část jako celek tvoří *Indočínský poloostrov*, který se dříve nazýval i *Zadní Indie* (např. Jankovec et al. 1964). Součástí Indočínského poloostrova je i dlouhý výběžek – *Malajský poloostrov*, který tvoří západní část Malajsie. Druhá východní část Malajsie leží na severu ostrova Borneo. Protože je ale západní pevninská část na Malajském poloostrově ze tří stran obklopena mořem, které ovlivňuje klima, distribuci obyvatel i ekonomickou infrastrukturu, řadí se celá Malajsie k ostrovní části jihovýchodní Asie. Ostrovní část jihovýchodní Asie tvoří několik souostroví: *Velké Sundy* (Sumatra, Jáva, Kalimantan/Borneo a Sulawesi), *Malé Sundy* (hlavně ostrovy Sumbawa, Sumba, Flores a Timor), dále souostroví *Filipíny* a zcela na východě je součástí jihovýchodní Asie západní polovina ostrova *Nová Guinea*, která je politickou součástí Indonésie – východní část ostrova tvoří stát *Papua Nová Guinea*.

Státy, hlavní města a orientační počty obyvatel, rozloha a zvláštní charakteristika.

Kontinentální část (240,5 milionů obyvatel):

Myanmar (Barma) - 53,5 milionů (2017), hl. město **Naypyidaw** – 1 milion. Rozloha: 676 578 km² – kulturně starobylý a etnicky velmi pestrý stát.

Laos – 7 milionů, hlavní město **Vientiane** – 800 tisíc. Rozloha: 236 800 km² – jediný vnitrozemský stát jihovýchodní Asie.

Thajsko – 69,5 milionů (2018), hl. město **Bangkok** – 1,5 milionu. Rozloha: 513 115 km² – jediná nekolonizovaná země jihovýchodní Asie.

Kambodža – 15 milionů, hl. město **Phnom Penh** – přes 2 miliony. Rozloha: 181 035 km² – pokračovatel významné říše Khmerů.

Vietnam – 95,5 milionů (2018), hl. město **Hanoj** – přes 3,5 milionu. Rozloha: 330 363, s dalšími ostrovy 331 689 km² – země, která je v jihovýchodní Asii nejvíce ovlivněna čínskou kulturou.

Ostrovní část (411 milionů obyvatel):

Malajsie – 33 milionů, hl. město **Kuala Lumpur** – 1,8 milionu. Rozloha: 329 749 km² – země, která má část na kontinentu a část na ostrově Borneo / Kalimantan.

Singapur – 5,6 milionů. Rozloha: 618 km². Přes charakter ostrovního městského státu patří k Singapuru i několik desítek ostrovů (srov. *Lexikon zemí*, s. 34-35).

Brunej – 450 tisíc, hl. město **Bandar Seri Begawan** – přes 100 tisíc. Rozloha: 5765 km² – malý stát obklopený Malajsií na ostrově získal nezávislost na Velké Británii až jako poslední z celé jihovýchodní Asie.

Indonésie – 268 milionů, hl. město **Jakarta** – přes 10 milionů. Rozloha: 1 904 569 km² – zemi tvoří více než 13 tisíc ostrovů

Východní Timor – přes 3 miliony, hl. město **Dili** – přes 200 tisíc. Rozloha: 15 007 km² – jediná dlouhodobá portugalská kolonie v jihovýchodní Asii.

Filipíny – 101 milionů, hl. město **Manila** – 1,8 milionu. Rozloha: 300 000 km² – země je pojmenována po španělském králi Filipu II.

Geograficky k ostrovní části JV Asie patří ještě:

Ve správě Austrálie:

Kokosové ostrovy (500 obyvatel), **Vánoční ostrovy** (2000 obyvatel)

Ve správě Indie:

Andamanské a Nikobarské ostrovy (400 tisíc)